

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**PODNEBNE SPREMEMBE IN TRAJNOSTNI CILJI
KOT KLJUČNI DEJAVNIKI PRI OBLIKOVANJU STRATEGIJ
MEDNARODNIH PODJETIJ**

Ljubljana, avgust 2025

ANASTASIJA KOSTIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Anastasija Kostić, študentka Univerze v Ljubljani Ekonomske fakultete, avtorica predloženega dela z naslovom Podnebne spremembe in trajnostni cilji kot ključni dejavniki pri oblikovanju strategij mednarodnih podjetij, pripravljenega v sodelovanju z mentorico red. prof. dr. Majo Zalaznik

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo pisnih del UL EF, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo pisnih del UL EF;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Univerzi v Ljubljani Ekonomski fakulteti v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu prek Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preverila verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne 19. 8. 2025

Podpis študentke:

POVZETEK

Zaključna strokovna naloga obravnava vpliv podnebnih sprememb in cilje trajnostnega razvoja kot ključna dejavnika pri oblikovanju strategij mednarodnih podjetij. Namen je analizirati vpliv podnebnih sprememb na gospodarstvo ter vključevanje trajnostnih ciljev v poslovne strategije. Osredotoča se na povezavo med ESG-merili in odzivi podjetij Tesla, Ikea in Nestlé. Naloga poudarja pomen prilagajanja globalnim spremembam in usklajevanja z mednarodnimi okviri, kot sta Pariški sporazum in Zeleni dogovor. Trajnostne strategije prispevajo k uspešnosti podjetij in zmanjšanju okoljskih tveganj.

KLJUČNE BESEDE: trajnost, podnebne spremembe, strategije, mednarodna podjetja

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

ABSTRACT

The final professional thesis addresses the impact of climate change and the Sustainable Development Goals as key factors in shaping the strategies of international companies. The purpose is to analyze the impact of climate change on the economy and the integration of sustainable development goals into business strategies. It focuses on the connection between ESG criteria and the responses of companies such as Tesla, Ikea and Nestlé. The thesis emphasizes the importance of adapting to global changes and harmonizing with international frameworks such as the Paris Agreement and the Green Deal. Sustainable strategies contribute to the success of companies and the reduction of environmental risks.

KEY WORDS: sustainability, climate change, strategies, international companies

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	PODNEBNE SPREMEMBE IN NJIHOVI UČINKI NA GOSPODARSTVO	2
2.1	Vzroki podnebnih sprememb	3
2.2	Posledice podnebnih sprememb na gospodarstvo	4
2.3	Vplivi na Evropo	5
2.4	Vplivi na Slovenijo	6
3	MEDNARODNI AKTI O PODNEBNIH SPREMEMBAH.....	7
3.1	Kjotski protokol.....	7
3.2	Pariški sporazum	8
4	TRAJNOSTNI RAZVOJ.....	9
4.1	Opredelitev trajnostnega razvoja.....	9
4.2	Cilji trajnostnega razvoja	9
4.3	Napredek pri ciljih trajnostnega razvoja v Sloveniji.....	10
4.4	Napredek pri ciljih trajnostnega razvoja v Evropi.....	11
4.5	Vpliv podjetij pri razvoju trajnostnih ciljev	12
5	TRAJNOSTNE STRATEGIJE PODJETIJ	13
5.1	Pomen ciljev trajnostnega razvoja za strategije podjetij	14
5.2	Primeri implementacije trajnostnih ciljev	14
5.2.1	Ikea	15
5.2.2	Nestlé	15
5.2.3	Tesla.....	16
6	SKLEP.....	17
	SEZNAM KLJUČNE LITERATURE	18
	LITERATURA IN VIRI.....	19

KAZALO SLIK

Slika 1: Povprečna temperatura zraka v obdobju 1961–2011 po letnih časih za celotno Slovenijo	6
Slika 2: Sedemnajst ciljev trajnostnega razvoja	9
Slika 3: Povprečna uspešnost po ciljih trajnostnega razvoja.....	11

Slika 4: Stopnja rasti (v odstotnih točkah) po poddimenzijah v povprečju za Evropsko unijo, 2016–2019, v primerjavi z obdobjem 2020–2023	12
--	----

SEZNAM KRATIC

Angl. – angleško

ESG – (angl. Environmental, Social, Governance); Okoljska, družbena, upravljavska

EU – (angl. European Union); Evropska unija

EU ETS – (angl. European Union Emissions Trading System); Sistem trgovanja z emisijami Evropske unije

1 UVOD

Podnebne spremembe danes predstavljajo eno izmed največjih groženj sodobni družbi, gospodarstvu in okolju. Človeštvo se sooča z vse bolj očitnimi posledicami globalnega segrevanja, kot so pogostejši in intenzivnejši vremenski ekstremi, dvig morske gladine, taljenje ledenikov, suše, poplave in izguba biotske raznovrstnosti. Evropska agencija za okolje opozarja, da podnebne spremembe povzročajo znatne gospodarske izgube in vplivajo na zdravje prebivalstva, pri čemer so nekateri evropski in svetovni regijski sistemi še posebej ranljivi (European Environment Agency, 2023).

Zaradi naraščajoče zaskrbljenosti nad vplivi podnebnih sprememb je mednarodna skupnost oblikovala vrsto zavez in strategij za njihovo omejevanje in prilagajanje nanje. Eden od najpomembnejših mejnikov je Pariški sporazum iz leta 2015, ki si prizadeva omejiti dvig globalne temperature občutno pod 2 °C, hkrati si prizadeva za omejitev na 1,5 °C glede na predindustrijsko obdobje. V evropskem kontekstu je prehod na trajnostno gospodarstvo osrednji steber Evropskega zelenega dogovora, ki vključuje zakonodajne svežnje, kot je »Pripravljeni na 55«, s ciljem zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 % do leta 2030 in doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050 (European Commission, brez datuma). Ker politične zaveze same po sebi niso dovolj, je ključno, da se v proces podnebne preobrazbe aktivno vključijo tudi podjetja, zlasti tista, ki imajo globalni in širši vpliv.

Vloga podjetij, še posebej mednarodnih, je pri doseganju podnebnih in trajnostnih ciljev izjemnega pomena. Njihova velikost, razpršenost po svetu, vpliv na dobavne verige, prepoznavnost v javnosti, količina porabljenih virov in oblikovanje potrošniških vzorcev ostalim jim omogočajo in nalagajo odgovornost za pomemben delež izpustov ter za oblikovanje pozitivnih sprememb v okolju ter znotraj podjetja. Globalno gospodarstvo se vse bolj zaveda, da ignoriranje podnebnih tveganj ni le okoljsko, temveč tudi poslovno tveganje. Podjetja, ki ne upoštevajo podnebnih in trajnostnih dejavnikov, postajajo izpostavljeni regulatornim omejitvam, motnjam v preskrbovalnih verigah, pritisku potrošnikov, javnosti in investorjev ter izgubi konkurenčnosti (Thorlakson in drugi, 2018).

Integracija trajnostnih ciljev v strateške usmeritve podjetij tako postaja nova norma. Cilji trajnostnega razvoja, sprejeti v okviru Agende 2030 Združenih narodov, podjetjem ponujajo jasen okvir za merjenje njihovega družbenega in okoljskega vpliva ter priložnost za usmerjanje inovacij v rešitve za bolj trajnostno prihodnost. Vključevanje teh ciljev v poslovne strategije podjetjem omogoča pravočasno prepoznavanje tveganj, izboljšano upravljanje z viri, boljšo konkurenčnost, večjo preglednost v delovanju ter dostop do trajnostno usmerjenih investicijskih sredstev. Hkrati pa trajnostne strategije podjetjem omogočajo, da gradijo dolgoročno zaupanje pri najpomembnejših deležnikih – kupcih, zaposlenih, vlagateljih in širši javnosti (Oliveira in drugi, 2025).

Zaradi navedenega je osrednji namen te zaključne strokovne naloge raziskati, kako podnebne spremembe in cilji trajnostnega razvoja vplivajo na strateško usmeritev

mednarodnih podjetij. V ospredju je vprašanje, kako podjetja vključujejo okoljske in družbene dejavnike v svoje dejavnosti, kako prepoznavajo in obvladujejo s tem povezana tveganja ter kakšne konkretne trajnostne prakse razvijajo v odziv na globalne in lokalne izzive.

Glavno raziskovalno vprašanje, ki ga naloga obravnava, se zato glasi: Kako in v kolikšni meri podnebne spremembe ter cilji trajnostnega razvoja vplivajo na oblikovanje strategij mednarodnih podjetij?

V povezavi s tem je nekaj pomožnih ciljev, med njimi pojasniti ključne vzroke in posledice podnebnih sprememb ter njihov vpliv na gospodarstvo, predstaviti mednarodne okvire, ki usmerjajo podnebno ukrepanje, kot sta Pariški sporazum in Evropski zeleni dogovor, ter ogledati si koncept trajnostnega razvoja v širšem kontekstu in z vidika podjetij. Posebna pozornost je namenjena analizi konkretnih strategij pri treh izbranih mednarodnih podjetjih: Tesli, Ikei in Nestléju, ki na različno specifičen način odgovarjajo na zahteve ciljev trajnostnega razvoja in mednarodnih dogovorov.

Naloga je razdeljena na več vsebinskih sklopov. Struktura zaključne strokovne naloge se začne z uvodom, v katerem predstavljam obravnavani obstoječi problem, namene in cilje zaključne naloge. V prvem delu so predstavljeni znanstveni in strokovni okvir podnebnih sprememb ter njihovi učinki na gospodarstvo, z osredotočenostjo na evropski in slovenski prostor. Drugi del obravnava ključne mednarodne dokumente, ki usmerjajo svetovno in evropsko podnebno politiko. V tretjem delu so predstavljeni koncept trajnostnega razvoja, njegovi cilji in vloga podjetij pri njihovem uresničevanju. Četrto poglavje podrobneje analizira trajnostne strategije treh izbranih mednarodnih podjetij, ki s konkretnimi ukrepi prispevajo k reševanju podnebne krize in uresničevanju trajnostnih ciljev. Na koncu naloge so podane ugotovitve in sklep, ki povzame glavna spoznanja ter predstavi uspešnost doseganja zastavljenih ciljev naloge. Na koncu navedem še vire in literaturo, ki sem jih uporabila in so mi pomagali pri pisanju zaključne strokovne naloge.

2 PODNEBNE SPREMEMBE IN NJIHOVI UČINKI NA GOSPODARSTVO

V zadnjih desetletjih so hitra industrializacija, urbanizacija, tehnološki napredek, (pre)hitra rast prebivalstva in povečana potrošnja, skupaj z vse intenzivnejšim izkoriščanjem naravnih virov, močno vplivali na naše okolje (United Nations, brez datuma a). Posledice teh sprememb so že opazne v oblikovanju novih vremenskih vzorcev in naraščanju temperatur. Te spremembe ogrožajo in spreminjajo življenja ljudi, povzročajo motnje v gospodarstvu, družbene nemire in višje stroške (Harris, 2022).

2.1 Vzroki podnebnih sprememb

Eden od ključnih izzivov okoljske politike in trajnostnega razvoja je razumevanje, zakaj do podnebnih sprememb sploh prihaja. Čeprav se zavedamo škodljivih posledic onesnaževanja za zdravje ljudi, uspešnost podjetij in naravne ekosisteme, ostaja dejstvo, da je onesnaževanje trdovratno prisotno v skoraj vseh družbeno-gospodarskih dejavnostih.

Podnebne spremembe so rezultat zapletenega prepletanja naravnih in človeških dejavnikov, vendar je večji vzrok trenutnega segrevanja ozračja človekovo delovanje in onesnaževanje. Ključni proces, ki poganja podnebne spremembe, je učinek tople grede, pri katerem določeni plini v atmosferi delujejo podobno kot steklo v rastlinjaku ter prepuščajo sončno svetlobo, hkrati pa ujamejo del toplote, ki bi se sicer vrnila nazaj v vesolje. Medtem ko je ta učinek naravno prisoten in nujen za obstoj življenja, je problematično njegovo ojačanje zaradi vse večjih emisij toplogrednih plinov, ki so posledica človeških aktivnosti (Harris, 2022).

Glavni povzročitelji segrevanja so ogljikov dioksid (CO_2), metan (CH_4), didušikov oksid (N_2O) in fluorirani plini. Ogljikov dioksid je najpomembnejši prispevek k človeško povzročeni rasti temperature, izvira predvsem iz izgorevanja fosilnih goriv, kot so premog, nafta in zemeljski plin, pa tudi iz nekaterih industrijskih procesov in sprememb rabe zemljišč. Metan ima močnejši toplogredni učinek kot ogljikov dioksid in se sprošča predvsem pri intenzivni živinoreji, vendar ima krajšo življenjsko dobo. Didušikov oksid, prav tako dolgoročen toplogredni plin, se sprošča predvsem pri uporabi umetnih gnojil v kmetijstvu. Fluorirani plini, ki imajo izjemno visok toplogredni potencial, pa se uporabljajo v hladilnih napravah, klimatskih sistemih in določenih industrijskih proizvodih (Evropska komisija, brez datuma).

Posebej pomembni človeški dejavniki, ki povzročajo naraščanje emisij toplogrednih plinov, vključujejo sežiganje fosilnih goriv, krčenje gozdov, kmetijstvo in uporabo fosilnih plinov. Gozdovi imajo pomembno vlogo, saj absorbirajo ogljikov dioksid iz ozračja, ko pa pride do krčenja gozdov, se ta sposobnost izgubi, poleg tega pa se ogljik, shranjen v drevesih, sprosti nazaj v atmosfero (WWF Australia, 2018). Čeprav obstajajo tudi naravni dejavniki, kot so vulkanska dejavnost ali spremembe v sončnem sevanju, je njihov vpliv na globalno segrevanje bistveno manjši od vpliva človekovega delovanja. To potrjuje, da so podnebne spremembe v zadnjih desetletjih predvsem posledica človeških dejavnosti in ne samo naravnih nihanj (Harris, 2022).

Vsak dodatni delež emisij ogljikovega dioksida prispeva k segrevanju, zato mednarodna skupnost prepoznava nujnost doseganja ničelnih emisij, pri čemer morajo k reševanju problema prispevati vse države, podjetja in posamezniki. Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ni pomembno le zaradi varovanja okolja, temveč tudi zaradi blaženja resnih posledic za človeško zdravje, prehransko varnost in stabilnost ekosistemov, ki se bodo z nadaljnjim segrevanjem le še zaostrovale (GOV.SI, 2023).

2.2 Posledice podnebnih sprememb na gospodarstvo

Podnebne spremembe vse bolj preoblikujejo naravne procese in ekosisteme po svetu, vključno z evropskim prostorom. Naraščajoče temperature vplivajo na ravnotežje ekosistemov, zmanjšano razširjenost rastlinskih in živalskih vrst ter stabilnost tal in vodnih virov. Zaradi sprememb temperaturnih režimov prihaja do premikov podnebnih pasov, kar ustvarja nove pogoje za rast in preživetje določenih vrst. Številne že ogrožene vrste se zaradi izgube habitatov in onesnaževanja še dodatno soočajo s tveganji za preživetje (Abbass in drugi, 2022).

Med najresnejšimi *naravnimi posledicami* so tudi suše, ki zaradi višjih temperatur in pogostejšega izhlapevanja vode zmanjšujejo razpoložljivost vodnih virov in vodijo v degradacijo tal. Sušna obdobja vplivajo na rodovitnost prsti in povečujejo tveganje za požare, sezona požarov se podaljšuje in prizadeta so tudi nova območja. Na drugi strani se zaradi povečane količine padavin in ekstremnih nalivov pojavlja več poplav, ki ne ogrožajo le infrastrukture, temveč tudi povzročajo erozijo tal, onesnaženje voda ter povečano slanost in dezertifikacijo (Abbass in drugi, 2022).

Na družbo imajo podnebne spremembe številne negativne učinke, predvsem na zdravje. Zaradi vročinskih valov in ekstremnih vremenskih pojavov se pričakuje povečana smrtnost, več poškodb za tiste, ki delajo zunaj, ter splošno slabše počutje prebivalstva (Watts in drugi, 2019, str. 19). Poleg tega spremembe okolja, vključno z večjo razširjenostjo bolezni, povezanih z vodo in hrano, dodatno ogrožajo prehransko varnost, zlasti v regijah z omejenimi viri (Watts in drugi, 2019, str. 31). Negativni vplivi se kažejo tudi v zaposlovanju, predvsem v sektorjih, kot sta kmetijstvo in turizem, ki so močno odvisni od stabilnih podnebnih razmer. Posebej ranljive so brezposelne osebe, socialno izključeni posamezniki in starajoče se prebivalstvo (Evropska komisija, brez datuma).

Za podjetja predstavljajo podnebne spremembe resno in naraščajočo grožnjo, zlasti v sektorjih, ki so neposredno odvisni od naravnih virov ali infrastrukture. Infrastruktura je ranljiva zaradi dolge življenjske dobe, visokih začetnih investicij ter stroškov in ključne vloge v družbenem delovanju. Slaba zasnova poslovnih modelov in neugodne lokacije povečujejo izpostavljenost podjetij tveganjem, kar lahko privede do večjih stroškov vzdrževanja in motenj v izvajanju njihovih dejavnosti (OECD, 2021, str. 24).

Tudi zavarovalništvo se sooča z novimi izzivi, z vse višjimi stroški škod zaradi podnebnih sprememb, predvsem zaradi naraščajoče pogostosti in intenzivnosti nevarnosti. Čeprav se lahko sektor na kratki rok prilagaja z višanjem premij, obstaja nevarnost, da bodo dolgoročno zavarovanja v nekaterih regijah postala nedostopna, kar bo poglobilo družbene neenakosti (Swiss Re Institute, 2022, str. 22).

Poleg fizičnih tveganj pa podnebne spremembe za podjetja pomenijo tudi strateški izziv. Prilagajanje bo zahtevalo prestrukturiranje poslovnih modelov, spremembo dobaviteljskih verig, večje investicije v zeleni prehod in dolgoročno načrtovanje odpornosti na tveganja.

Podjetja, ki se ne bodo prilagodila, bodo izpostavljena večji poslovni negotovosti, motnjam v delovanju in izgubi konkurenčne prednosti (Zurich, 2024).

2.3 Vplivi na Evropo

Evropa se že danes sooča z izrazitimi posledicami podnebnih sprememb, ki vplivajo na različne regije in sektorje. Spremembe so najbolj opazne pri pogostejših in intenzivnejših vremenskih ekstremih, kot so vročinski valovi, suše, gozdni požari, poplave in neurja. Sever Evrope se sooča z vse večjimi poplavnimi tveganji, medtem ko so jug Evrope in sredozemske države izpostavljene sušam in zmanjšani razpoložljivosti vode, kar močno vpliva na kmetijstvo, zdravje ljudi in ekosisteme. Povečuje se tudi tveganje za izgubo biotske raznovrstnosti ter za širjenje bolezni, povezanih s podnebnimi spremembami (European Environment Agency, 2023).

Poleg fizičnih vplivov na okolje in zdravje prebivalstva imajo podnebne spremembe tudi resne posledice za gospodarstvo, ki sem jih prej omenila. Evropska unija (v nadaljevanju EU) se zato aktivno odziva z ukrepi za blažitev ter rešitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Eden od ključnih odzivov EU na podnebne izzive je sveženj »Pripravljeni na 55«, ki predstavlja obsežen zakonodajni načrt za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 % do leta 2030 glede na leto 1990. Glavni cilj svežnja je doseči podnebno nevtralnost do leta 2050 in zagotoviti pravičen ter vključujoč prehod na bolj trajnostno družbo (Evropski svet, 2025).

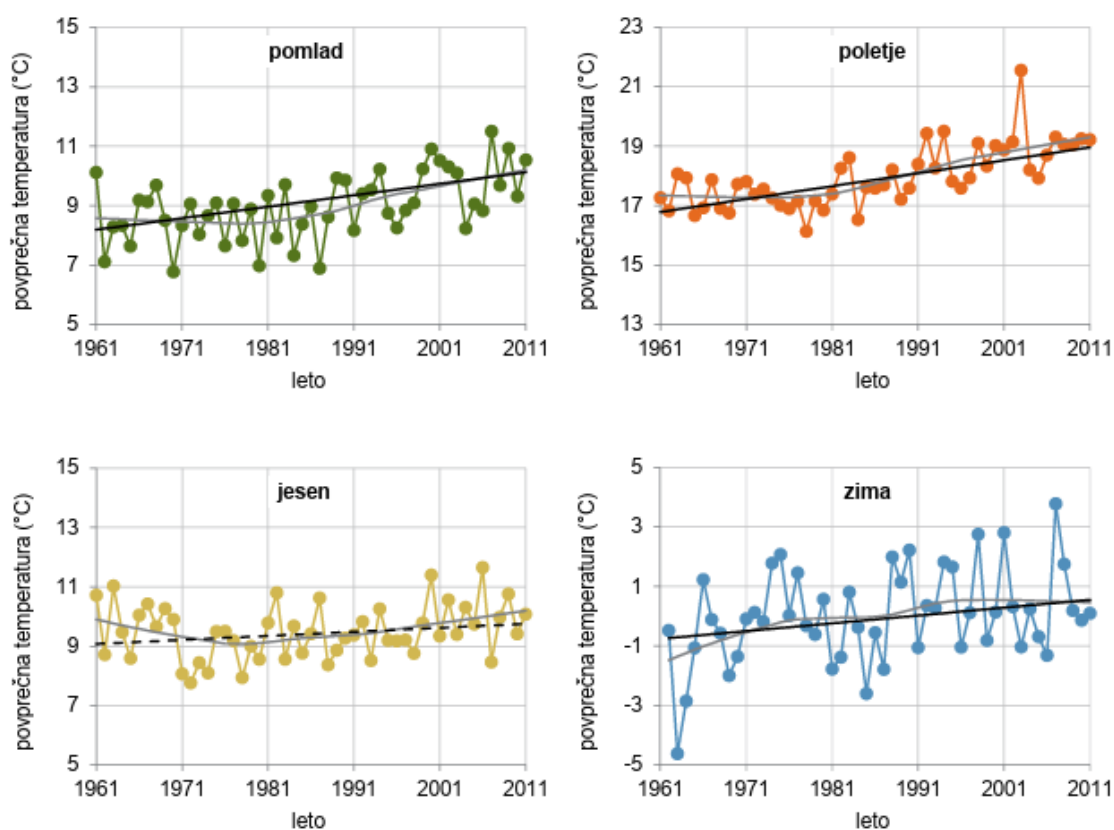
Med pomembnejšimi ukrepi je prenova in širitev sistema EU ETS, ki vključuje tudi ladijski promet in uvaja nov sistem za emisije iz cestnega prometa in stavb. Do leta 2035 je predviden konec prodaje novih avtomobilov z emisijami ogljikovega dioksida, kar pomeni pospešeno elektrifikacijo cestnega prometa za prihodnost. Poudarek je tudi na povečanju deleža obnovljivih virov energije, ki naj bi do leta 2030 predstavljali vsaj 42,5 % končne porabe energije, ter na večji energetske učinkovitosti. Sveženj predvideva tudi ukrepe za povečanje ponorov ogljikovega dioksida prek boljše rabe zemljišč in varstva gozdov. Poleg zakonodajnih sprememb sveženj vključuje tudi mehanizme, ki naj bi zagotovili pravičnost prehoda (Evropski svet, 2025).

Vse te spremembe so usmerjene v skupni cilj: preoblikovati način življenja ljudi, proizvodnje in potrošnje podjetij tako, da bo bolj trajnosten, odporen in pravičen. Sveženj tako ni le nabor tehničnih reform, temveč celostna strateška vizija, kako uskladiti podnebne cilje z gospodarskimi in družbenimi izzivi ter hkrati ohraniti vodilno vlogo Evrope v globalnem boju proti podnebnim spremembam (Evropski svet, 2025).

2.4 Vplivi na Slovenijo

V skladu z razmerami v Evropi so tudi v Sloveniji vse bolj opazne podnebne spremembe, kar potrjujejo tako nacionalne raziskave kot mednarodne primerjave. Zaradi geografskih značilnosti Slovenija sodi med države, ki se segrevajo hitreje od svetovnega povprečja. Medtem ko se je globalna povprečna temperatura v zadnjih šestih desetletjih zvišala za približno 0,8 °C, se je povprečna temperatura zraka v Sloveniji v enakem obdobju zvišala za okoli 2 °C. Najizraziteje se je ogrelo v poletnih in pomladnih mesecih, medtem ko jeseni ni bilo statistično značilnega trenda (slika 1). Zmanjšalo se je tudi število hladnih in ledenih dni, povečalo pa število vročih dni, kar dodatno potrjuje dolgoročen trend segrevanja (Agencija Republike Slovenije za okolje, 2018).

Slika 1: Povprečna temperatura zraka v obdobju 1961–2011 po letnih časih za vso Slovenijo

Vir: Agencija Republike Slovenije za okolje (2018).

Na podlagi podatkov o naraščanju temperature so zaznane tudi spremembe v količini padavin. V obdobju od leta 1961 do 2011 se je letna višina padavin nekoliko zmanjšala, zlasti v zahodnem delu države, kjer je padavin za približno 15 % manj, medtem ko je bilo zmanjšanje v vzhodni polovici okoli 10 %. Največje spremembe so se zgodile v pomladnem in poletnem času. Pomemben pokazatelj podnebnih sprememb je tudi višina snežne odeje, ki se je v enakem obdobju več kot prepolovila (Umanotera, 2021a).

Zaznati je tudi spremembe pri sončnem obsevanju. Število sončnih ur se je povečalo za približno 40 ur na desetletje, pri čemer je rast najizrazitejša spomladi in poleti. Posledično je prišlo do povečanja izhlapevanja, kar vpliva na kroženje vode in količino razpoložljive vode v naravnem okolju. Pretoki rek so se v tem istem obdobju zmanjšali, zlasti v toplejših mesecih, kar kaže na zmanjšano razpoložljivost vode. Hkrati se je ponekod povečala pogostost visokih pretokov, kar kaže na večjo intenzivnost vremenskih dogodkov (Agencija Republike Slovenije za okolje, 2018).

Pomembno je omeniti, da mora Slovenija kot članica U redno poročati o izpustih toplogrednih plinov. Po nacionalnem poročilu za leto 2019 so skupni izpusti toplogrednih plinov v letu 2017 znašali približno 17.453 kiloton ekvivalenta ogljikovega dioksida, kar je za 14,5 % manj kot leta 1986. Kljub temu so nekateri sektorji, zlasti promet, v obdobju 2005–2017 beležili rast emisij, in sicer za 25,5 %. Promet je v letu 2017 predstavljal skoraj tretjino vseh emisij, kar ga uvršča med ključne izzive za doseganje ciljev zmanjševanja emisij. Največji delež izpustov predstavlja prav ogljikov dioksid, ki nastaja, kot omenjeno, pri zgorevanju fosilnih goriv, sledita mu metan, predvsem iz kmetijstva, in dušikov oksid (United Nations Climate Change, 2019).

3 MEDNARODNI AKTI O PODNEBNIH SPREMEMBAH

3.1 Kjotski protokol

Kjotski protokol, sprejet leta 1997 in uveljavljen leta 2005, je bil prvi mednarodni sporazum, ki je pravno zavezujoče državam razvitih gospodarstev naložil zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Sporazum je temeljil na ugotovitvah Medvladnega odbora za podnebne spremembe, ki je opozarjal na resne posledice globalnega segrevanja: dvig morske gladine, taljenje ledenikov, večje število vremenskih ekstremov in nevarnost izumrtja številnih vrst. Glavni cilj protokola je bil zmanjšati emisije šestih glavnih toplogrednih plinov: ogljikovega dioksida (CO₂), metana (CH₄), didušikovega oksida (N₂O), perfluoroogljikovodikov (PFCs), hidrofluoroogljikovodikov (HFCs) in žveplovega heksafluorida (SF₆) v 41 industrializiranih državah in EU za povprečno 5,2 % pod raven iz leta 1990 v obdobju med 2008 in 2012 (Encyclopaedia Britannica, 2025).

Poleg kvantitativnega zmanjšanja emisij je bilo pomembno tudi spodbujanje fleksibilnih mehanizmov za doseganje teh ciljev. Za doseg te ciljev je protokol državam ponudil več mehanizmov, med drugim tudi možnost skupnega izvajanja, ki je omogočalo sodelovanje med razvitimi državami; mehanizem čistega razvoja, kjer so lahko razvite države vlagale v projekte v državah v razvoju in si prihranek emisij šteje v svojo kvoto; ter trgovanje z emisijami, kjer so države lahko med seboj trgovale s emisijskimi kuponi (United Nations Framework Convention on Climate Change, brez datuma).

Čeprav so bile ogljične kompenzacije v teoriji namenjene kot orodje za stroškovno učinkovito zmanjševanje globalnih emisij, se je v praksi pogosto dogajalo, da te naložbe niso vodile do dejanskih zmanjšanj. Projekti so bili včasih slabo preverjeni, netransparentni ali celo neizvedeni. Tako so podjetja in države lahko navidezno izpolnile svoje obveznosti, čeprav se realne emisije niso zmanjševale, kar ne podpira osnovnega namena Kjotskega protokola. Namesto resničnega prehoda na trajnostno družbo je bil pogosto dosežen le formalni videz napredka (Encyclopaedia Britannica, 2025).

To je pokazalo, da so za uspešno spopadanje s podnebnimi spremembami potrebni ne le cilji in pravila, ki bi jim države sledile, temveč natančni nadzorni mehanizmi, preglednost in predvsem iskrenost ter transparentnost pri izvajanju ciljev, kar je kasneje poskušal nadgraditi Pariški sporazum.

3.2 Pariški sporazum

Pariški sporazum predstavlja ključen mejnik v mednarodnem boju proti podnebnim spremembam. Sprejet je bil decembra 2015 na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja v Parizu, v veljavo pa je stopil novembra 2016. Njegov temeljni cilj je omejiti dvig globalne povprečne temperature občutno pod 2 °C glede na predindustrijsko obdobje ter si prizadevati za omejitev segrevanja na največ 1,5 °C. Sporazum pravi, da bi preseg tega praga lahko povzročil znatno večje negativne učinke na okolje, družbo in gospodarstvo (United Nations, brez datuma b).

Za dosego teh ciljev Pariški sporazum uvaja podnebne ukrepe, znane kot nacionalno določeni prispevki, ki jih vsaka pogodbenica določi samostojno in prostovoljno, ob zavezi k postopnemu zviševanju ambicij ter napredkov skozi čas. Pomemben vidik sporazuma je tudi vključevanje mehanizmov za transparentnost, spremljanje napredka in redno poročanje, kar državam omogoča primerljivost in medsebojno učenje. Poleg zmanjševanja emisij toplogrednih plinov Pariški sporazum poudarja tudi pomen prilagajanja na posledice podnebnih sprememb, krepitev odpornosti in podpore državam v razvoju pri uresničevanju okoljskih ciljev (United Nations Climate Change, brez datuma).

Sporazum prav tako naslavlja vprašanje financiranja in določa, da morajo razvite države zagotavljati finančna sredstva za pomoč državam v razvoju pri izvajanju ukrepov za blažitev in prilagajanje. V tem kontekstu ima pomembno vlogo Zeleni podnebni sklad, ustanovljen z namenom zbiranja sredstev za podporo trajnostnim projektom. Pariški sporazum tako predstavlja pravno zavezujoč okvir, ki temelji na sodelovanju, zaupanju in postopnem zviševanju ambicij v skladu z znanstvenimi dognanji in nacionalnimi zmožnostmi (United Nations Climate Change, brez datuma).

4 TRAJNOSTNI RAZVOJ

4.1 Opredelitev trajnostnega razvoja

Trajnostni razvoj pomeni prizadevanje za zadovoljevanje potreb sedanjih generacij na način, ki ne ogroža zmožnosti prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe. V središču trajnostnega razvoja je iskanje ravnotežja med tremi ključnimi dimenzijami: gospodarsko rastjo, socialno vključenostjo in varstvom okolja. Te komponente so medsebojno prepletene in so temeljnega pomena za dolgoročno blaginjo ljudi, družbe in okolja kot celote. Poleg tega trajnostni razvoj vključuje tudi odpravljanje revščine, zmanjševanje neenakosti ter spodbujanje pravičnejše rasti in odgovorne rabe naravnih virov (United Nations, brez datuma c).

4.2 Cilji trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja predstavljajo skupni globalni okvir za odpravo revščine, zaščito planeta in zagotavljanje dostojnega življenja vsem ljudem ne glede na kraj bivanja. Srčika Agende je 17 ciljev trajnostnega razvoja in 169 podciljev, ki jih je septembra 2015 soglasno sprejelo vseh 193 držav članic Organizacije združenih narodov v okviru Agende 2030 za trajnostni razvoj. Agenda določa 15-letni načrt ukrepanja, ki naj bi države usmerjal k pravičnejšemu, vključujočemu in okoljsko vzdržnemu razvoju (United Nations, 2023). S tem dokumentom se je prvič zgodilo, da so se vse države sveta zavezale skupnim ciljem in skupni viziji prihodnosti, ki temelji na vključevanju, enakosti in dolgoročni vzdržnosti (van Vuuren in drugi, 2022, str. 142).

Slika 2: Sedemnajst ciljev trajnostnega razvoja

Vir: United Nations (2023).

Nanašajo se na različne vidike globalnih izzivov, kot so odprava lakote in revščine, zagotavljanje kakovostnega izobraževanja in zdravstvenih storitev, zmanjševanje neenakosti, boj proti podnebnim spremembam ter krepitev miru, pravne države in partnerstev za doseganje ciljev in drugi (slika 2). Pomembno je poudariti, da so ti cilji medsebojno povezani, saj doseganje enega vpliva na napredek pri drugih. Na primer vpliv na zmanjševanje revščine je tesno povezan z izboljšanjem dostopa do izobraževanja, zdravstvenega varstva in dostojnega dela, hkrati pa tudi z varstvom okolja (United Nations, 2023).

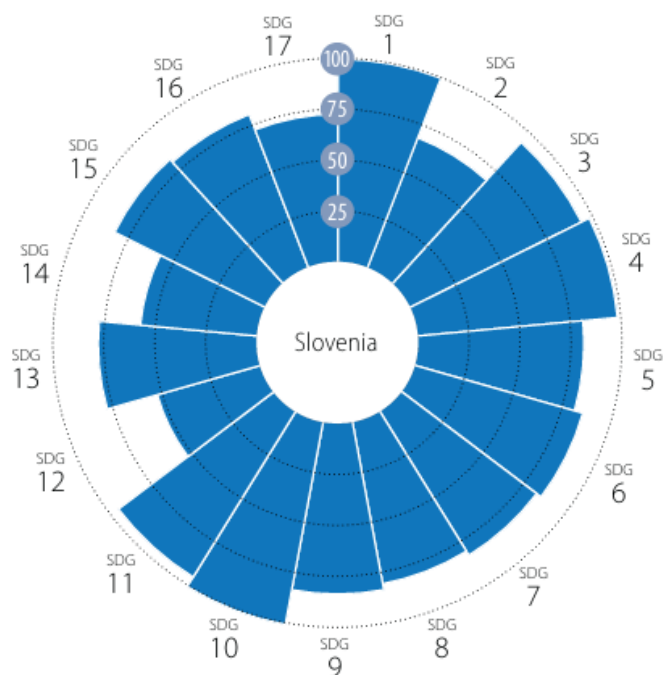
Posebnost ciljev je njihova univerzalnost, ker veljajo za vse države sveta, razvite, nerazvite in razvijajoče se, in za vse deležnike: vladne institucije, zasebni sektor, civilno družbo in mednarodne organizacije. Uresničevanje ciljev zahteva sodelovanje na vseh ravneh, usklajeno delovanje in vključevanje lokalnih skupnosti, saj se trajnostni razvoj gradi od spodaj navzgor (United Nations, 2023).

Cilji trajnostnega razvoja služijo kot načrt za boljšo in pravičnejšo prihodnost, k vsakemu cilju moramo pristopati celovito in dosledno ter zagotoviti, da koristi razvoja dosežejo vse posameznike, tudi najbolj ranljive skupine. Izpolnitev teh ciljev do leta 2030 bi pomenila pomemben korak k bolj enakovrednemu, stabilnemu in okoljsko trajnostnemu svetu.

4.3 Napredek pri ciljih trajnostnega razvoja v Sloveniji

Poročilo, ki ga pripravlja mreža Sustainable Development Solutions Network, Slovenijo uvršča na 12. mesto med 167 državami, s skupno oceno 81,2 točke. To pomeni, da je država pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja nadpovprečno uspešna, ampak stanje ni enako dobro pri vseh ciljih. Slovenija dosega zelo dobre rezultate pri zdravju in dobrem počutju (cilj 3), kakovostnem izobraževanju (cilj 4), dostopu do čiste vode in sanitarne infrastrukture (cilj 6) ter čisti in cenovno dostopni energiji (cilj 7). Pri teh ciljih je dosežen velik napredek, nekateri so celo že skoraj v celoti uresničeni ali vzdrževani na visoki ravni (Sustainable Development Solutions Network, 2025).

Slika 3: Povprečna uspešnost po ciljih trajnostnega razvoja

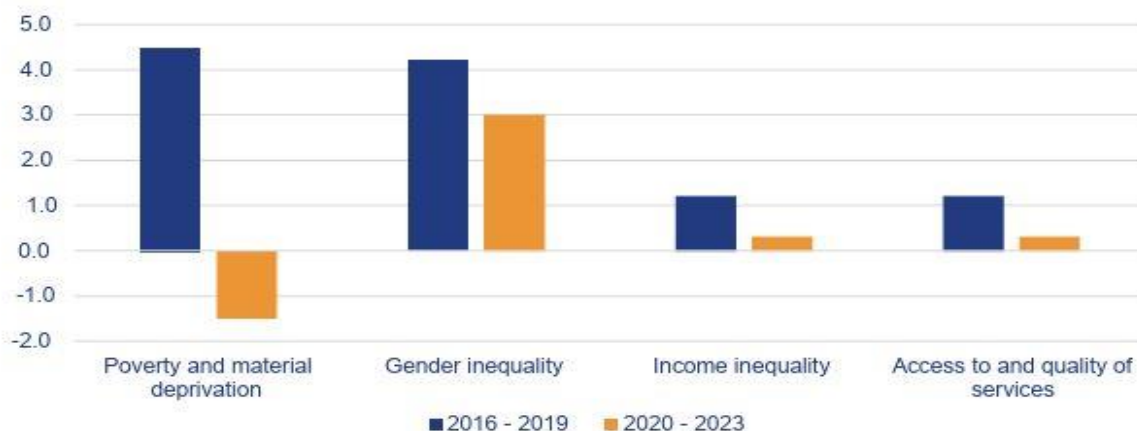
Vir: Sustainable Development Solutions Network (2025).

Po drugi strani pa se Slovenija sooča z izzivi na področju podnebnih ukrepov (cilj 13), odgovorne porabe in proizvodnje (cilj 12) ter varovanja kopenskega življenja (cilj 15), kjer napredek ni dovolj hiter, da bi bilo mogoče cilje doseči do leta 2030. Pri teh ciljih se kaže stagnacija in obstoj določenih izzivov. Pri več kazalnikih je trend označen kot stabilen, kar kaže, da so potrebni dodatni sistemski ukrepi. Prav posebej izstopa cilj 13, kjer kljub omenjenim mednarodnim zavezam napredek še ni usklajen z globalnimi pričakovanji glede zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prehoda na nizkoogljično gospodarstvo (Sustainable Development Solutions Network, 2025).

4.4 Napredek pri ciljih trajnostnega razvoja v Evropi

V širšem evropskem okviru pa poročilo Europe Sustainable Development Report 2023/24 ugotavlja, da EU kot celota kljub visokim povprečnim dosežkom v zadnjih letih beleži upočasnen napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. Med letoma 2016 in 2019 je bila dinamika izboljšav precej intenzivna, a se je v obdobju 2020–2023 občutno zmanjšala (slika 4). Razlike med posameznimi državami članicami so velike; nordijske države, kot so Finska, Švedska in Danska, še vedno dosegajo visoke rezultate, medtem ko vzhodnoevropske države zaostajajo. Kljub temu tudi države z najboljšimi ocenami zaostajajo pri okoljskih ciljih, kot so odgovorna potrošnja, varstvo naravnih virov, podnebni ukrepi ter zaščita morskih in kopenskih ekosistemov (Lafortune in Fuller, 2025).

Slika 4: Stopnja rasti (v odstotnih točkah) po poddimenzijah v povprečju za Evropsko unijo, 2016–2019 v primerjavi z obdobjem 2020–2023

Vir: Lafortune in Fuller (2025).

Poročilo prav tako opozarja na tako imenovane negativne čezmejne učinke evropskih držav, ki izhajajo iz globalnih dobavnih verig. To pomeni, da se del okoljskih in socialnih pritiskov, ki jih povzročata evropska potrošnja in proizvodnja, prenaša v druge regije sveta, zlasti v države v razvoju. Ti negativni vplivi so prisotni pri približno četrtini do tretjini celotnega okoljskega odtisa EU, kar kaže na potrebo po bolj odgovorni globalni gospodarski povezavi (Lafortune in Fuller, 2025).

Slovenija se tako uvršča med vodilne države po skupni uspešnosti, vendar se, podobno kot EU, sooča z izzivi na področju okoljskih ciljev. Pri tem ima pomembno vlogo gospodarstvo, saj tudi podjetja lahko s svojimi strategijami bistveno prispevajo k napredku pri ciljih, kjer je dinamika prepočasna. Glede na izzive, ki jih kažejo podatki o Sloveniji in EU, je jasno, da bo za uresničitev ciljev do leta 2030 potrebna večja ambicioznost tako pri oblikovanju politik kot tudi pri poslovnih praksah podjetij (Lafortune in Fuller, 2025).

4.5 Vpliv podjetij pri razvoju trajnostnih ciljev

Podjetja lahko pomembno prispevajo k uresničevanju 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki jih je sprejela Organizacija združenih narodov. Njihova vloga je ključna zlasti pri ciljih, kot so dostojno delo in gospodarska rast (cilj 8), odgovorna potrošnja in proizvodnja (cilj 12), podnebni ukrepi (cilj 13) in partnerstva za doseg ciljev (cilj 17). Podjetja lahko prispevajo k trajnostnemu razvoju prek bolj učinkovitih proizvodnih praks, uporabe okolju prijaznih tehnologij, spoštovanja človekovih pravic v dobavnih verigah in z večjo transparentnostjo pri poročanju (Kota in drugi, 2021).

Podobno razmišlja tudi Pedersen (2018), ki je cilje trajnostnega razvoja opredelil kot »darilo za podjetja«, saj predstavljajo jasen politični okvir in usmeritev, ki podjetjem pomaga

prepoznati ključne izzive prihodnosti in svoje mesto pri njihovem reševanju. Eden izmed najbolj znanih primerov, ki ga je omenil, je dansko podjetje Novozymes, ki je svojo celotno strategijo uskladilo s cilji trajnostnega razvoja. Njihov pristop temelji na povezovanju inovacij s partnerstvi in dolgoročno vizijo, pri čemer je ključna vloga 17 trajnostnih ciljev, ki so kot gonilo za usmerjanje poslovnih odločitev, vlaganj in vrednot.

Prispevek podjetij k trajnostnemu razvoju ciljev je večplasten. Z vključevanjem okoljskih in družbenih vidikov v celotno dobavno verigo, z uvajanjem transparentnega poročanja in spodbujanjem sodelovanja s civilno družbo lahko podjetja bistveno prispevajo k doseganju vseh 17 ciljev. Cilj 17, ki se nanaša na partnerstva za doseg ciljev, je pri tem še posebej pomemben, saj poudarja pomen sodelovanja med zasebnim sektorjem, državo in nevladnimi organizacijami (United Nations, brez datuma d).

Podjetja, ki trajnostne cilje razumejo kot del svoje strateške usmeritve, ne le zmanjšujejo negativne vplive, temveč tudi ustvarjajo pozitivne spremembe v širši družbi in okolju. Takšna podjetja lažje pridobijo zaupanje deležnikov in javnosti, dostop do trajnostno naravnane kapitala in ohranjajo konkurenčno prednost v spreminjajočem se globalnem okolju. Trajnosten razvoj zato ni le družbena odgovornost podjetij, temveč nova poslovna logika prihodnosti, ki združuje gospodarsko uspešnost, družbeni napredek in okoljsko stabilnost (United Nations Global Compact, brez datuma).

5 TRAJNOSTNE STRATEGIJE PODJETIJ

Kot že omenjeno in razvidno iz raziskav, podnebne spremembe danes predstavljajo enega od ključnih globalnih izzivov, ki zahteva celovit odziv in prilagojene strategije tudi s strani podjetij. Mednarodna podjetja, ki delujejo na več trgih in v različnih zakonodajnih okoljih, so vse bolj izpostavljena pritiskom deležnikov, od vladnih institucij, investorjev in nevladnih organizacij do potrošnikov. Ti pričakujejo, da bodo podjetja, še posebej mednarodno prepoznavna, aktivno prispevala k reševanju podnebne krize in usklajevala svoje poslovanje z globalnimi cilji trajnostnega razvoja (World Economic Forum, 2025).

Integracija trajnostnih ciljev v strateške ter poslovne usmeritve podjetij postaja ključni pogoj za dolgoročno uspešnost in konkurenčnost. Vključevanje trajnostnih ciljev omogoča podjetjem pravočasno prepoznavanje tveganj in priložnosti, povezanih s podnebnimi spremembami, hkrati pa podjetja s tem izpolnjujejo zahteve deležnikov, krepijo zaupanje javnosti, privabljajo investitorje in neposredno prispevajo k trajnostnemu razvoju. Poudariti velja, da je trajnostna usmerjenost vse tesneje povezana tudi s finančno uspešnostjo, kar potrjuje raziskava Svetovnega ekonomskega foruma (World Economic Forum, 2025), ki navaja, da kar 85 % glavnih investicijskih direktorjev vključuje okoljske, družbene in upravljalne dejavnike med ključna merila pri investicijskih odločitvah.

5.1 Pomen ciljev trajnostnega razvoja za strategije podjetij

Proces vključevanja ciljev trajnostnega razvoja v poslovno strategijo se po navadi začne z identifikacijo tistih ciljev, ki so najbolj relevantni glede na dejavnost podjetja, njegovo velikost, panogo, v kateri posluje, vpliv na okolje in geografsko prisotnost. Podjetja ne prevzamejo vseh 17 ciljev, temveč se osredotočijo samo na tiste, pri katerih lahko ustvarijo največji vpliv. Po identifikaciji sledi določitev merljivih kazalnikov uspešnosti, s katerimi podjetje spremlja napredek pri uresničevanju teh ciljev (Conquest Consulting, 2024).

Najuspešnejša podjetja razvijejo celostno strategijo, ki trajnost vključuje v vse ravni poslovanja od upravljanja dobavne verige, razvoja izdelkov in storitev, upravljanja odnosov z deležniki do inovacijskih procesov in notranje organizacijske kulture. Ta pristop presega klasično razumevanje korporativne družbene odgovornosti, saj trajnost postane sestavni del osnovnega poslovnega modela. Pomembno vlogo igra tudi aktivno vključevanje ključnih deležnikov, kot so zaposleni, kupci, vlagatelji in lokalna skupnost, katerih pričakovanja vse bolj oblikujejo strateške prioritete podjetij (United Nations Development Programme, 2018).

Kot poudarjajo Montiel in drugi (2021), je implementacija trajnostnih ciljev v mednarodnem poslovanju še posebej kompleksna zaradi različnih institucionalnih kontekstov in kulturnih okvirov. V tem okolju postane ključna sposobnost podjetij, da razvijejo tako imenovane globalne strategije, ki so torej globalno usklajene, ampak imajo lokalno prilagojene pristope. Avtorji poudarjajo, da podjetja potrebujejo jasen strateški namen, ki presega dobiček in vključuje dolgoročni družbeni prispevek. Tovrstna orientacija spodbuja inovacije, krepi odpornost in izboljšuje reputacijo podjetja na globalni ravni.

5.2 Primeri implementacije trajnostnih ciljev

Pri raziskovanju vpliva podnebnih sprememb na oblikovanje trajnostno usmerjenih strategij mednarodnih podjetij sem se odločila za analizo treh podjetij iz različnih panog: avtomobilske (Tesla), pohištveno-potrošniške (Ikea) ter prehranske industrije (Nestlé). Namen te izbire je zagotoviti vpogled v raznolike pristope k trajnostnemu poslovanju v različnih gospodarskih sektorjih. Zavedam se, da se na podnebne in trajnostne izzivi na globalni ravni odziva vse več podjetij, vendar sem se osredotočila na tri, ki v svojih panogah izstopajo kot prepoznavni predstavniki dobrih praks (United Nations, brez datuma d).

Vsako od izbranih podjetij se na svoj način odziva na podnebne izzive in uresničuje cilje trajnostnega razvoja glede na svojo lokacijo, dobavno verigo in regulativni okvir. Primeri Tesle, Ikee in Nestléja tako služijo kot primeri dobre prakse, kako se lahko podjetja iz različnih industrij strateško usmerjajo in prilagajajo na bolj trajnostno prihodnost in s tem prispevajo k uresničevanju skupnih globalnih ciljev.

5.2.1 Ikea

Ikea je ena od največjih svetovnih trgovskih verig pohištva in gospodinjskih izdelkov, znana po dostopnih cenah, masovni proizvodnji in značilnem oblikovanju. Ustanovljena je bila na Švedskem in danes deluje v več kot 60 državah po svetu. Podjetje si že vrsto let prizadeva za trajnostno delovanje, kar je razvidno tudi iz njihove Strategije trajnosti za leto 2024, ki jasno odraža prizadevanja za usklajevanje s cilji trajnostnega razvoja (Ikea, 2024).

Podjetje je svojo trajnostno strategijo »Sustainability Strategy« formalno predstavilo leta 2018 in jo v letu 2024 nadgradili v »Net Zero and Beyond« z jasnim ciljem zmanjšati emisije toplogrednih plinov za 50 % do leta 2030 ter doseči neto nič emisij do leta 2050. Njihovo poročilo iz leta 2024 kaže, da je podjetje zavezano transparentnemu poročanju o napredku ter nenehnemu izboljševanju glede na globalne trajnostne standarde (Ikea, 2024).

Ikea je svojo strategijo trajnosti strukturirala okrog treh ključnih področij: bolj zdravo in trajnostno življenje, krožno in podnebno pozitivno poslovanje ter pravično in enakopravno delovno okolje. Ta področja neposredno prispevajo k več ciljem trajnostnega razvoja. Na primer prek izdelkov, ki spodbujajo manjšo porabo energije in vode, Ikea prispeva k cilju 6 (čista voda in sanitarna ureditev) ter cilju 12 (odgovorna poraba in proizvodnja). Z zavezami k podnebni nevtralnosti in prehodu na obnovljive vire energije podjetje podpira cilj 7 (dostopna in čista energija) in cilj 13 (podnebni ukrepi) (Ikea, 2024).

Posebej pomembna je zavezanost Ikee k spoštovanju človekovih pravic in ustvarjanju vključujočega delovnega okolja, s čimer aktivno prispeva k cilju 8 (dostojno delo in gospodarska rast) ter cilju 5 (enakost spolov). V dobavnih verigah uveljavlja stroge standarde za zaščito delavcev, preprečevanje dela otrok in zagotavljanje pravičnega plačila. Podjetje je tudi mednarodno aktivno na področju vključevanja manjšin in sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, kar je skladno s ciljem 10 (zmanjšanje neenakosti) (Ikea, 2024).

Na področju podnebnih ukrepov Ikea sledi cilju, kot že omenjeno, da do leta 2030 postane podnebno pozitivna oziroma nevtralna. To pomeni, da namerava zmanjšati več emisij toplogrednih plinov, kot jih ustvari celotna vrednostna veriga. Ključni elementi vključujejo prehod na električna dostavna vozila, naložbe v obnovljive vire energije in razvoj krožnih poslovnih modelov, kjer se materiali ponovno uporabijo ali reciklirajo. Do danes je podjetje že izločilo večino plastike za enkratno uporabo iz svoje ponudbe in vpeljalo nove linije izdelkov iz recikliranih materialov (Ikea, 2024).

5.2.2 Nestlé

Nestlé je eden od največjih svetovnih proizvajalcev hrane in pijač z globalnim portfeljem blagovnih znamk in mednarodno zastopanostjo. Njihove trajnostne obveznosti temeljijo na modelu ustvarjanja skupne vrednosti, v okviru katerega podjetje integrira cilje trajnostnega razvoja kot temelj strateškega delovanja (Nestlé, brez datuma a).

Nestlé je sprejel ambiciozni načrt za doseg neto nič emisij do leta 2050, z vmesnim ciljem zmanjšanja emisij za 50 % do leta 2030. Do konca leta 2023 je dosegel že več kot 13 % zmanjšanje emisij, kot cilj pa je zasledoval dodatno zniževanje v letu 2024. Ključni del strategije je prehod dobave na regenerativno kmetijstvo, kjer si podjetje prizadeva, da bi do leta 2025 vsaj 20 %, do 2030 pa 50 % ključnih sestavin prihajalo od kmetij, ki uporabljajo regenerativne prakse (Nestlé, brez datuma b).

Podjetje Nestlé svoje poslovne aktivnosti neposredno povezuje z več cilji trajnostnega razvoja, pri čemer v ospredje postavlja področja, kjer lahko s svojimi pobudami doseže največji vpliv (Nestlé, brez datuma c):

- V okviru cilja 2 – odprava lakote si prizadevajo za spodbujanje trajnostnega kmetijstva in prehranske varnosti s pomočjo izboljšanih prehranskih izdelkov in podpore lokalnim skupnostim.
- Pri cilju 6 – čista voda in sanitarna ureditev dajejo poudarek obnovi vodnih virov in povečanju odpornosti vodnih sistemov prek regenerativnega kmetijstva.
- Cilj 12 – odgovorna poraba in proizvodnja uresničujejo z zmanjševanjem odpadkov, recikliranjem in prehodom na trajnostno embalažo.
- Zavezani so tudi k cilju 13 – ukrepi za podnebne spremembe, kjer si prizadevajo za doseg neto ničelnih emisij in širjenje regenerativnih praks.
- Znotraj cilja 15 – življenje na kopnem izvajajo ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti z agroekološkimi pristopi in obnovo habitatov.
- Prav tako prispevajo k cilju 8 – dostojno delo in gospodarska rast s podporo malim kmetom, pravičnimi poslovnimi praksami in izobraževalnimi programi za mlade, kot je pobuda »Nestlé Needs YOUth«.

Nestlé skozi strateški okvir in poročanje dokazuje, da vključitev trajnostnih ciljev razvoja ne ostaja le deklarativna in na papirju, ampak tudi uresničena v praksi. Z jasno strukturo, merljivimi cilji, robustnimi in partnerskimi projekti v dobavni verigi ter rednim spremljanjem rezultatov postavlja trajnost v središče poslovnega modela, kar pomembno pripomore k odpornosti in konkurenčnosti mednarodnih prehranskih podjetij.

5.2.3 Tesla

Tesla je ameriško tehnološko podjetje, ki je znano po svoji prelomni vlogi pri razvoju električnih vozil in rešitev za trajnostno energijo. Podjetje ima osrednjo vizijo pospeševanja prehoda sveta na trajnostne vire energije, kar je jasno razvidno tudi iz najnovejšega trajnostnega poročila. Čeprav Tesla ni izrecno zavezana ciljem trajnostnega razvoja in ne uporablja terminologije Združenih narodov, so njene ključne aktivnosti tesno povezane s področji, ki jih cilji pokrivajo (Tesla, 2024).

Podjetje v ospredje postavlja zmanjševanje emisij toplogrednih plinov prek razogljičenja transporta in energetskega sektorja. Njihova električna vozila v povprečju prihranijo do

52 ton ogljikovega dioksida skozi življenjsko dobo, s čimer neposredno prispevajo k cilju 13 – podnebni ukrepi. Poleg tega Tesla aktivno prispeva k razvijanju in razširjanju infrastrukture za električno mobilnost (Tesla, 2024).

Pomemben prispevek podjetja je tudi na področju cilja 7 – dostopna in čista energija, saj razvijajo in uvajajo napredne sisteme za shranjevanje energije ter sončne elektrarne za domove in industrijske uporabnike. Leta 2024 je Tesla prek svojih virtualnih elektrarn pomembno prispevala k stabilnosti elektroenergetskega omrežja in večji zanesljivosti oskrbe z energijo (Cilj 9) (Tesla, 2024).

Na področju cilja 12 – odgovorna poraba in proizvodnja podjetje poroča o zapiranju snovnih tokov prek programov recikliranja baterij (1,7 GWh baterijskih zmogljivosti je bilo recikliranih leta 2024), zmanjševanju odpadkov (100 % odpadkov iz proizvodnje je bilo predelanih ali/in ponovno uporabljenih) in 50 % zmanjšanju uporabe zemeljskega plina v proizvodnji (Tesla, 2024).

Poleg okoljskih vidikov se Tesla osredotoča tudi na svoje zaposlene. S programi usposabljanja in razvojem kariere v sektorju trajnostne energije podjetje prispeva k cilju 8 – dostojno delo in gospodarska rast. Pa so tako v letu 2024 vzpostavili številne pobude za razvoj notranjih talentov, izboljšali varnost na delovnem mestu ter povečali število predlogov za izboljšave, ki prihajajo s strani zaposlenih. Na področju verige vrednosti Tesla izpostavlja spoštovanje človekovih pravic in odgovorno pridobivanje materialov, kar je v skladu s prej omenjenim načelom (Tesla, 2024).

Čeprav torej Tesla formalno ni zavezana okvirom Združenih narodov, njene strateške usmeritve ter konkretne dejavnosti kažejo jasno usklajenost s cilji trajnostnega razvoja. Poudarek na inovacijah, krožnosti, čisti energiji in pravičnih delovnih pogojih dokazuje, da tudi podjetja, ki delujejo zunaj regulativnih okvirov, lahko pomembno prispevajo h globalnim trajnostnim ciljem (Tesla, 2024).

6 SKLEP

Skozi svojo zaključno strokovno nalogo sem želela prikazati realnost stanja glede podnebnih sprememb ter trajnostne cilje kot ključni odgovor na ta globalni izziv. Trajnostni cilji se izkazujejo kot dosleden, dobro utemeljen in kronološko zastavljen načrt, ki predstavlja jasno in izvedljivo pot za zmanjševanje negativnih vplivov podnebnih sprememb ter za spodbujanje trajnostnega razvoja. V zaključnem delu sem predstavila tri največja podjetja in analizirala, kako dejansko vključujejo trajnostne cilje v svoje poslovne procese in strategije ter kako so jim zavezana. Raziskava potrjuje, da obstaja prostor za trajnostno delovanje v sektorjih ne glede na naravo njihovega poslovanja ali kompleksnost izvajanja trajnostnih ukrepov.

Zastavljeno raziskovalno vprašanje sem z nalogo uspešno naslovila, saj sem z uporabo kvantitativne in empirične metode analizirala sekundarne podatke, ki so omogočili vpogled v trenutno stanje in pristop podjetij k trajnostnim ciljem. Odgovori na raziskovalno vprašanje kažejo, da podjetja postopoma vključujejo trajnostne vidike v svoje delovanje, vendar obstajajo še pomembne možnosti za izboljšave in večjo ambicioznost na vseh ravneh.

Pri pisanju naloge sem se srečala z nekaterimi omejitvami, predvsem zaradi uporabe sekundarnih podatkov, katerih starost in veljavnost sem morala skrbno preverjati, da sem zagotovila verodostojnost analiziranih informacij. Kljub temu so pridobljeni rezultati zanesljivi in nudijo pomemben prispevek k razumevanju trenutnih trendov in izzivov trajnostnega razvoja v mednarodnem okolju.

SEZNAM KLJUČNE LITERATURE

1. Agencija Republike Slovenije za okolje. (2018). *Podnebna spremenljivost Slovenije v obdobju 1961–2011*. ARSO. https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/PSSbrosura_spread_SLO.pdf
2. Oliveira, H. C., Gomes, M., Maldonado, I., Bastos, S., & Silva, P. (2025). *Integrating the SDGs into Corporate Strategy: A Case Study of EDP Group*. <https://doi.org/10.3390/admsci15070253>
3. Harris, S. A. (2022). The Nature, Causes, Effects and Mitigation of Climate Change on the Environment. V S. A. Harris (ur.), *Causes and Mechanisms of Global Warming/Climate Change*. (str. 1–6). IntechOpen. <http://doi.org/10.5772/intechopen.94777>
4. Kota, H. B., Singh, G., Mir, M., Smark, C. in Kumar, B. (ur.). (2021). Sustainable Development Goals and Businesses. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 15(2), 68–85. <https://www.uowoajournals.org/aabfj/article/id/1157/download/pdf/>
5. United Nations. (brez datuma c). *The Sustainable Development Agenda*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda-retired/>
6. van Vuuren, D. P., Zimm, C., Busch, S., Kriegler, E., Leininger, J., Messner, D., Nakicenovic, N., Rockström, J., Riahi, K., Sperling, F., Bosetti, V., Cornell, S., Gaffney, O., Lucas, P. L., Popp, A., Ruhe, C., von Schiller, A., Schmidt, J. O. in Soergel, B. (2022). Defining a sustainable development target space for 2030 and 2050. *One Earth*, 5(2), 142–156. <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2022.01.003>
7. Watts, N., Amann, M., Arnell, N., Ayeb-Karlsson, S., Belesova, K., Boykoff, M., ... in Costello, A. (2019). *The 2019 report of The Lancet Countdown on health and climate change: ensuring that the health of a child born today is not defined by a changing climate*. <https://centaur.reading.ac.uk/87309/1/The%202019%20Report%20of%20the%20Lancet%20Countdown%20-%20revised.pdf>

LITERATURA IN VIRI

1. Abbass, K., Qasim, M. Z., Song, H., Murshed, M., Mahmood, H. in Younis, I. (2022). A review of the global climate change impacts, adaptation, and sustainable mitigation measures. *Environmental Science and Pollution Research*, 29, 42539–42559. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11356-022-19718-6>
2. Conquest Consulting. (2024). *Sustainable Development Goals in the company's strategy*. <https://www.conquest.pl/en/blog/objectives-of-balanced-development-in-the-companys-strategy/>
3. Encyclopaedia Britannica. (2025, 6. junij). *Kyoto Protocol*. <https://www.britannica.com/event/Kyoto-Protocol>
4. European Commission. (brez datuma). *Delivering the European Green Deal*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en
5. European Environment Agency. (2023). *Environmental statement 2023*. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/environmental-statement-2023>
6. Evropska komisija. (brez datuma). *Causes of climate change*. https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_en
7. Evropski svet. (2025). »Ready for 55«. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55/>
8. GOV.SI. (2023, 14. december). *Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov*. <https://www.gov.si teme/zmanjsanje-emisij-toplogrednih-plinov/>
9. IKEA Group. (2024). *IKEA Sustainability Strategy*. <https://www.ikea.com/global/en/our-business/reports/sustainability-report-fy24-250130/>
10. International Labour Organization. (2019). *Working on a warmer planet: The impact of heat stress on labour productivity and decent work*. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_711919.pdf
11. Lafortune, G. in Fuller, G. (2025). *Europe Sustainable Development Report 2025: SDG Priorities for the New EU Leadership*. Dublin University Press. <https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2025/europe-sustainable-development-report-2025.pdf>
12. Montiel, I., Cuervo-Cazurra, A., Park, J., Antolín-López, R. in Husted, B. W. (2021). *Implementing the United Nations' Sustainable Development Goals in international business*. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8144281/>
13. Nestlé Société Anonyme (2024). *Non-Financial Statement 2024*. <https://www.nestle.com/sites/default/files/2025-02/non-financial-statement-2024.pdf>
14. Nestlé. (brez datuma a). *Our business strategy*. <https://www.nestle.com/about/strategy>

15. Nestlé. (brez datuma b). *Biodiversity*. <https://www.nestle.com/sustainability/nature-environment/protecting-biodiversity>
16. Nestlé. (brez datuma c). *Contributing to the global goals*. <https://www.nestle.com/sustainability/regenerative-food-systems/global-goals>
17. OECD. (2021). *Climate-resilient infrastructure*. https://www.oecd.org/en/publications/climate-resilient-infrastructure_4fdf9eaf-en.html
18. Pedersen, C. S. (2018). The UN Sustainable Development Goals (SDGs) are a great gift to business! *Procedia CIRP*, 69, 21–24. <https://doi.org/10.1016/j.procir.2018.01.003>
19. Sustainable Development Solutions Network. (2025). *Europe Sustainable Development Report 2025: SDG Priorities for the New EU Leadership*. Dublin University Press. <https://doi.org/10.25546/110692>
20. Swiss Re Institute. (2022). *The economics of climate change: No action not an option*. <https://www.swissre.com/dam/jcr:e73ee7c3-7f83-4c17-a2b8-8ef23a8d3312/swiss-re-institute-expertise-publication-economics-of-climate-change.pdf>
21. Tesla. (2024). *2024 Tesla Impact Report Highlights*. https://www.tesla.com/ns_videos/2024-tesla-impact-report-highlights.pdf
22. Thorlakson, T., de Zegher, J. F. in Lambin, E. F. (2018). *Companies' contribution to sustainability through global supply chains*. <https://doi.org/10.1073/pnas.1716695115>
23. Umanotera. (2021a). *Podnebne spremembe v Sloveniji*. <https://www.umanotera.org/%20podnebne-spremembe/fizikalno-ozadje-podnebnih-sprememb-in-njihove-posledice-za-slovenijo/podnebnne-spremembe-v-sloveniji/#toggle-id-1>
24. United Nations Climate Change. (2019). *Slovenia's National Inventory Report 2019: GHG emissions inventories 1986-2017*. <https://unfccc.int/documents/194894>
25. United Nations Climate Change. (brez datuma). *The Paris Agreement*. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>
26. United Nations Development Programme. (2018). *SDG Compass. The guide for business action on the SDGs*. <https://www.undp.org/ukraine/publications/sdg-compass-guide-business-action-sdgs>
27. United Nations Framework Convention on Climate Change. (brez datuma). *Kyoto Protocol*. https://unfccc.int/kyoto_protocol
28. United Nations Global Compact. (brez datuma). *Social sustainability*. <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/social>
29. United Nations. (brez datuma a). *Population growth, environmental degradation and climate change*. <https://www.un.org/en/desa/population-growth-environmental-degradation-and-climate-change>
30. United Nations. (brez datuma b). *The Paris Agreement*. <https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement>

31. United Nations. (brez datuma c). *Advancing Sustainable Development*. <https://www.un.org/en/our-work/support-sustainable-development-and-climate-action>
32. United Nations. (brez datuma d). *Partnerships for the Goals (SDG 17)*. <https://globalgoals.org/goals/17-partnerships-for-the-goals/>
33. World Economic Forum. (2025). *Why ESG initiatives need a solid economic foundation*. <https://www.weforum.org/stories/2025/01/why-esg-initiatives-need-a-solid-economic-foundation/>
34. WWF Australia. (2018). *Causes of global warming*. <https://wwf.org.au/what-we-do/climate/causes-of-global-warming/>
35. Zurich. (2024, 3. maj). *Here's how climate change will impact businesses everywhere – and what can be done*. <https://www.zurich.com/knowledge/topics/climate-change/how-climate-change-will-impact-business-everywhere>